

İSTANBUL'DA BULUNAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA İNTERNET KULLANIM YAYGINLIĞININ ARAŞTIRILMASI

Studying Extent of Internet Usage Among Student of Universities Located at Istanbul

İtir Tan Cömert¹, Neylan Ziyalar¹

ÖZET

Amaç: Bu çalışma İstanbul'da yaşayan ve İstanbul'da bir üniversitenin lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına devam eden 18-28 yaş grubu arasındaki üniversite öğrencilerinin internet kullanım yaygınlığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma 2006 yılında İstanbul'da yaşayan ve İstanbul'da bulunan üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora yapan 18-28 yaş arasındaki öğrencileri kapsamaktadır. Araştırma doktora tez çalışmasının bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu araştırma Cerrahpaşa Etik Kurul'un 12-04-2006 2006/392 tarihli ve numaralı onayı alınarak uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğü 600 kişi olarak belirlenmiştir. İstatistik işlemler SPSS 8,0 programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan grubun 346'sı (%57.7) kız, 254'ü (%42.3) erkektir. 18-22 yaş arasında olan katılımcılar grubun %77'sini, 23-25 yaş arasında olan katılımcılar grubun %14.7'sini ve 26-28 yaş arasında olan katılımcılar grubun %8.3'ünü oluşturmaktadır. Örneklem %77.8'ini internet bağımlılığı kriterlerini karşıldığı görülmektedir.

Sonuç: İnternet global biçimde kullanılan bir bilgilendirme kaynağıdır. Günlük hayatta, İnterneti kullanan kişi sayısı her geçen gün artmaktadır. Problemler İnternet kullanımının ortaya çıkaracağı sorunların bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: İstanbul, üniversite öğrencileri, internet kullanımı.

SUMMARY

Objective: This study has been conducted to examine the extent of internet usage among university students aged between 18-28 who reside in Istanbul, and are enrolled in undergraduate, post graduate and doctorate programs.

Methods: The study encompasses university students aged between 18-28 who reside in Istanbul, and are enrolled in undergraduate, post graduate and doctorate programs in the year 2006. The study forms a part of the doctoral thesis. This study has been conducted upon obtaining the necessary approval dated 12-04-2006 and numbered 2006/392 from the Cerrahpasa Committee of Ethics. The sample size has been established as 600 students. The statistical calculations have been conducted using the SPSS 8,0 program.

Results: 346 (%57.7) of the students who have participated in the study were female and 254 (%42.3) are male. 77% of the participants were aged between 18-22, 14.7% were between 23-25 and 8.3% were between 26-28. 77.8% of the sample have demonstrated to possess the criteria to be characterized as internet addicts.

Conclusion: The internet is global source of information. The number of people who use the internet in their daily lives are increasing. The problems arising from problematic internet usage must be tackled as a whole.

Key words: Istanbul, university students, internet usage.

GİRİŞ

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gittikçe hızlandığı ve teknolojinin aynı hızla günlük yaşamımıza girdiği düşünüldüğünde cep telefonları, bilgisayarlar ve İnternet teknolojilerinin yaşamımızdaki vazgeçilmez yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Günümüz gelişmiş teknolojilerinden olan bilgisayar ve İnternet kullanımının yaşamımızda istenilen bilgiye anında ulaşabilme, bilgi paylaşımını sağlayabilme gibi olanaklar sunmasının yanı sıra çok sık kullanımından kaynaklanan birçok problemi de beraberinde getirdiği görülmektedir.

Bağımlılık denince akla sadece madde, sigara, alkol gelmek ile birlikte; gelişen teknoloji ile bilgisayarların hayatımızda kapladığı yerin artması ve İnternet ulaşımının yaygınlığı ile bilgisayar ve İnternet bağımlılığı denen yeni bir bağımlılık kavramının daha ortaya çıktığı düşünülmektedir.

İnternetin hayatımızı kolaylaştırdığı bir gerçektir. Fakat kullanım amacımız ve ona harcadığımız vakit düşünülürse bir bağımlılık, bir hastalık olabileceği de akla getirilmektedir. Bilim adamları bu konuda iki farklı görüşü savunmaktadırlar bir kısmı, problemli İnternet kullanımının bir hastalık olduğunu savunurken, diğerleri böyle bir durumun söz konusu olmadığını düşünülmektedir. İnternet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. İnternet, insanların her geçen gün gittikçe artan "üretilen bilgiyi saklama/paylaşma ve ona kolayca ulaşma" istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir. Bu teknoloji yardımıyla pek çok alandaki bilgilere insanlar kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde erişebilmektedir (1).

İnternetin giderek geniş kitleler tarafından kullanılmaya başlanması, bu dinamik ortamın genel olarak toplumumuz, bireysel olarak da insanlar üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerinin farkına varmamızı güçleştirilmektedir. Bu alandaki tek kaynak akademik araştırmalardır. İnternet kullanıcılarının sayısının artması ve İnternetin kişilerin özel ve iş yaşantılarında daha fazla kullanılmaya başlanması ile problem yaratacak bazı durumlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu devasa alan bazen yasa dışı faaliyetlere de zemin oluşturabilmekte ve adli mekanizmanın ilgi alanlarından biri haline gelmektedir (2).

Birçok değişik kullanım alanı olan İnternetin kullanımının katlanarak büyümesi psikolojik danışmanlık alanında da değişikliklere sebep olmuştur. İnternet kullanımı artmaya başlamadan önce bir danışanın terapistte depresyon, kaygı, eğitim ve işle ilgili problemler, iletişim, bağımlılık, takıntı, toplumsal etkileşim, mahremiyet, sadakatsizlik, evlilik geçimsizlikleri, cinsel yönelim sorunları ve sosyal yalnızlık gibi sorunlar nedeni ile geldiği, fakat günümüzde tüm bu sorunların ortaya

çıkmasının İnternet kullanımı yüzünden fazlaştığı yapılan araştırmaların sonuçları içindedir (3,4).

Bilgisayar, televizyon ve cep telefonu gibi teknolojilere bağımlılık bilim adamları tarafından incelenmeye başlanmıştır. Ancak, İnternet bağımlılığı hakkında ilk kapsamlı çalışmaları başlatan kişi Young olmuştur. O zaman İnternet bağımlılığı klinik ve akademik psikoloji alanları arasında tartışmalı bir konu haline gelmiştir. Bazı klinik araştırmacılar insan vücudunda, yalnızca alkol ya da uyuşturucu gibi fiziksel maddelerin bağımlılık yaratıcı olarak tanımlanabileceğine inanmaktadır. Bugünkü karşılık bazı akademisyenler İnternetin, sürekli video oyunu oynama ve saplantılı televizyon izleme, devamlı cep telefonu ile konuşma, kumar oynama gibi bağımlılık yaratıcı davranışlarla benzerlik gösterebileceğini düşünülmektedir (5, 6, 7,8, 9, 10, 11, 12).

Murero İnternet kullanımının olumsuz etkisinin bireylerin davranış ve yaşamlarını değiştirebileceğini söylemiştir. Bireylerin zaman içinde davranışlarındaki sürekli ve eş zamanlı değişiklikler kişiliklerini etkileyebileceğini düşünülmektedir. Bu değişikliğe genel bir tanım yapmak amacı ile İnternet bağımlılığı adı verilebileceği düşünülmektedir. Murero İnternet bağımlılığını İnternet kullanımının olumsuz etkileri olarak düşünülmektedir. Ancak Young'a göre İnternet bağımlıları bağımlılıklarının farkında olmayabilir ve hatta bağımlı olduklarını kabul etmeyebilir. Young'a göre İnternette zaman geçirme yolları, bu kişilerin kişiliklerini ve diğerleriyle olan ilişkilerini etkileyebilir (13, 4).

Araştırmaya dayalı olarak, Young 1999 yılında İnternet bağımlılığını belirlemek için sekiz kriteri kullanmıştır. Bu kriterler:

1. İnternetle meşgul olma
2. Daha fazla çevrimiçi zaman ihtiyacı
3. Tekrarlanan, İnternet kullanımını azaltma denemeleri
4. İnternet kullanımını azaltırken vazgeçme
5. Zaman yönetimi konuları
6. Çevresel endişe (aile, okul, iş, arkadaşlar)
7. Çevrimiçi harcanan zaman aldatmacası
8. İnternet kullanımı yoluyla ruh hali değişimi

Yukarıdaki sekiz kriter kumar bağımlılığı için DSM IV-TR'de kullanılan dürtü kontrol kriterlere benzemektedir. Young İnternet bağımlılığını madde bağımlılığından çok dürtü kontrol bağımlılığı olarak patolojik kumar oynama bağımlılığına daha fazla benzediğini ileri sürmektedir. Yukarıdaki sekiz kriter kullanılırken bir hasta sorulardan beş ya da daha fazlasına "evet" yanıtını verdiğinde ve davranışları bir manik atak tarafından daha iyi bir şekilde açıklanamadığında bu hastanın İnternet bağımlısı olma açısından riskli hasta olduğunu düşünülmektedir. Young, "5" kesme puanının patolojik kumar için kullanılan kriter sayısı ile tutarlı olduğunu ve normal, patolojik bağımlı

İnternet kullanımından ayırmak için yeterli sayıda kriter olarak görüldüğünü belirtmiştir. Yukarıdaki sekiz kriter Young tarafından kendi araştırmasında kullanılmıştır. Fakat bu skalanın İnternet bağımlılığının uygulanabilir bir ölçü sağlamasına rağmen geçerlilik-güvenilirlik ve klinik kullanımını belirlemek için daha fazla çalışma yapılmasının gerekli olduğu gözden kaçmamalıdır (14).

Young bir hastanın bağımlı kullanımı reddetmesinin İnternetin, okul, iş ve istihdam için kullanılması uygulamasının teşvik edilmesi nedeniyle desteklenebileceğini belirtmektedir. Bu nedenle bir hasta sekiz kriterin tümünü de karşılıyor ise İnternet bağımlısıdır denilebileceğini söylemektedir. Problemlı İnternet kullanımı sonucu ortaya çıkan İnternet bağımlılığının İnternetin topluma güçlü bir şekilde entegre olması nedeni ile ortaya çıkan semptomları tespit etmekte zorlanıldığını düşünmektedir (15).

2003 yılının Ekim ayı itibarıyla, İnternet bağımlılığı gibi resmi ya da psikiyatrik bir teşhis bulunmamaktadır. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders'ın (DSM IV-TR) en son sürümünde de böyle bir kategori bulunmamaktadır. Lukoff'a göre İnternet bağımlılığı hakkında resmi bir teşhis konulabilmesi için araştırmalar yapılmalıdır (16).

İnternet kullanımının bağımlılık yapması hayatımızın her alanına girmesi ile birlikte araştırılmaya başlamış bir konudur. Bilgisayar ve insan etkileşimi dikkat çeken bir konu olmaktadır. Bu beraberinde teknofobik bir durumu da getirmektedir (17).

Yapılan araştırmalar sonucunda uzmanlar madde kötüye kullanımı ve bağımlılık kriterlerini İnternet bağımlılığı alanına uygulamış ve bu kriterler üzerinden yeni bir sistem geliştirmişlerdir. Bunun içinde birçok özellik, değişik tutum ve farklı durumlara verilen tepkiler bulunmaktadır (18).

Yapılan araştırma ve teorilerin temeli İnternetin hayatımızda olan geleneksel olayların ve durumların da yerini tutmasıdır. Örneğin artık televizyon İnternet üzerinden seyredilip, gazete İnternet üzerinden okumakta, radyo İnternet üzerinden dinlemektedir. Böylece İnternet kişisel ya da kişiler arası olarak birçok şekilde kullanılmaktadır. İnternet kişiler arası olarak yapılan birçok etkinliğin yerini tutmaya başlamıştır. Bu insan- makine, insan- insan etkileşimlerine yeni bir boyut getirmiştir (19, 20).

Yapılmış birçok araştırma İnternet kullanımı ve motivasyonları arasındaki ilişki üzerinde durmaktadır. Bu ilişkiler her ne kadar tam olarak anlaşılamamış ve araştırılamamış olsa da İnternet bağımlılığı çalışmalarının vazgeçilmez bir boyutu olmaktadır. İnternet kullanımı teorilerine göre bu ilişki birçok özelliğe göre değişebilmektedir (21).

İnternet bağımlılığı söz konusu olduğunda bireylerin hem bireysel isteklerini karşılamak hem de haberleşme ihtiyaçlarını sağlamak için

insan- bilgisayar etkileşimi içine girmesi yapılan araştırmalarda göz ardı edilmemektedir (19).

Uzaktan kurulan ilişkinin güvenlisinirları İnternet kullanımının ve İnternet bağımlılığının bir başka boyutudur. İnternet bağımlılığı hakkında geliştirilen teorilerin üç temel araştırma konusu bulunmaktadır. Bunlar İnternet kullanımının bireyleri gerçek hayatın acılarından uzaklaştırıp gerçek olmayan bir dünyanın rahatlığına götürmesi, İnternet kullanımının farklı motivasyonları ve İnternetin günlük hayatımızda kapladığı yer ve insan ilişkileridir (22).

Öztürk ve arkadaşlarının 2007 yılında İnternet bağımlılığı kliniği ve tedavisi adlı derlemede dikkat çektikleri noktalardan bir tanesi de genç nüfusun fazlalığı ve nüfusun İnternet kullanım oranlarıdır. Aynı araştırmada özellikle yazılı ve görsel bazında bu konuda çıkan haberler bu alandaki araştırmaların artması gerekliliğini gösterdiğinin altı çizilmiştir. Ortaya konan bulgular ışığında bu araştırma ile amaçlanan İnternet kullanımı ve bağımlılığı konusunda bir adım daha atabilmektir (23).

YÖNTEM

Araştırma İstanbul'da yaşayan ve İstanbul'da bulunan üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora yapan 18-28 yaş arasındaki öğrencileri kapsamaktadır. Planlanan çalışma için Amerika Birleşik Devletlerinde klinik psikolog Dr. Kimberly Young tarafından geliştirilmiş "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" isimli ölçekten yararlanılarak yeni bir ölçek geliştirilmiştir. Çalışmada bu ölçek uygulanmıştır. Ölçek Young'ın 1998 yılındaki çalışması temel alınarak geliştirilmiş olup Young'ın geliştirdiği ölçek ile birebir benzer değildir. Ölçeğe yaş, cinsiyet, ailelerin maddi geliri, öğrencilerin harcadıkları para ve okul başarısı ve internete bağlandıkları yer ile ilgili sorular eklenmiştir. Ölçeğin internet kullanımı ile ilgili kısmı 21 sorudan oluşmaktadır.

Kullanılan ölçeğin pilot çalışması İstanbul'da Mart 2006 tarihinde lisans ve yüksek lisans öğrencisi olan 50 kişilik bir gruba uygulanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede ölçeğin işlerlik ve tutarlılığının alfa =0.87 olduğunu göstermektedir. Bu araştırma Cerrahpaşa Etik Kurul'un 12-04-2006 2006/392 tarihli ve numaralı onayı alınarak uygulanmıştır. Hedeflenen örneklem büyüklüğüne ulaşabilmek için 800 ölçek dağıtılmıştır. Örneklem seçimi random olarak yapılmıştır. Bu açıdan farklı üniversitelerin farklı bölümleri ve farklı kademelerine ölçek uygulanmaya çalışılmıştır. Ölçek uygulanan grubun yaş sınırları itibarı ile özel bir izin alınmamıştır. Ölçek sorularının tümü 5'li likert tipte ölçek biçiminde sorulmuştur. Ölçekler İstanbul Üniversitesine, Boğaziçi Üniversitesine, Marmara Üniversitesine, Bahçeşehir Üniversitesine, İstanbul Teknik Üniversitesine, İstanbul Bilgi Üniversitesine, Haliç Üniversitesine yollanmıştır. İstanbul

Üniversitesine 250 anket yollanmış olup 210 anket geri dönmüştür. Anket uygulaması Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Çevre Mühendisliği Bölümü ve Türkçe Öğretmenliği Bölümünde yapılmıştır. Boğaziçi Üniversitesine 100 anket yollanmış olup tamamı geri dönmüştür. Uygulama Psikoloji Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümlerinde yapılmıştır. Marmara Üniversitesine 150 anket yollanmış olup 126 anket geri dönmüştür. Uygulama Özel Eğitim Bölümü Ve Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde yapılmıştır. Bahçeşehir Üniversitesine 100 anket yollanmış olup 50 anket geri dönmüştür. Uygulama Hukuk Fakültesi öğrencilerine yapılmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesine 50 anket yollanmış olup 40 anket geri dönmüştür. Uygulama Metalürji Bölümü öğrencilerine yapılmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesine 50 anket yollanmış olup 20 anket geri dönmüştür. Uygulama Psikoloji Bölümü öğrencilerine yapılmıştır. Haliç Üniversitesine 100 anket yollanmış olup 76 anket geri dönmüştür. Uygulamaya Biyoloji Bölümü Ve Psikoloji Bölümü öğrencileri katılmıştır. Uygulamalar sonucunda geri dönene anketler içinde uygun yaş aralığında olmayan 12 adet anket çıkartılmıştır. Toplamda 600 anket istatistiksel işlem için hazırlanmıştır. Bu örneklem büyüklüğüyle araştırma %1'den %50'ye olan sıklıklar kabul edilebilir kesinlik sınırları içinde olmaktadır (power %90, tahmin edilen kesinlik sınırı %1'den %50'ye ± 5). Alan çalışmasının 2006 yılının aralık ayında bitmiştir. Analiz aşamasında cevaplar değerlendirmeyi kolaylaştırmak için ikili (dikotom) hale getirilerek değerlendirilmiştir. İstatistik işlemler SPSS 8.0 programı ile yapılmıştır. Değerlendirmede frekans ki-kare kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma 600 kişilik bir örneklem büyüklüğüne uygulanmıştır. Çalışmaya katılan grubun 346'sı (%57.7) kız, 254'ü (%42.3) erkektir. 18-22 yaş arasında olan katılımcılar grubun %77'sini, 23-25 yaş arasında olan katılımcılar grubun %14.7'sini ve 26-28 yaş arasında olan katılımcılar grubun %8.3'ünü oluşturmaktadır.

Katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında %48.6 ile Marmara bölgesi doğumlular birinci sırada, %27.1 ile Orta Anadolu, Güney Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesi doğumlular ikinci sırada yer almaktadır.

Araştırmada bilgisayar ve İnternet bağımlılığı ile ilgili sorulardan 7 ve daha fazlasına sık sık ve her zaman yanıtlarını verenlerin %55.1'i kız, %44.9'u erkektir. Örneklem grubunda 18-22 yaş arasında bulunanlardan İnternet bağımlısı olduğu görülenler grubun %77.8'ini oluşturmaktadır. Marmara bölgesinde doğmuş olduğunu görülen grupta İnternet bağımlısı olduğu görülenler grubun %52.2'sini oluşturmaktadır.

Cinsiyet farkı ve yaş aralığı açısından

İnternet bağımlısı olma- olmama açısından ki-kare oranlarında istatistiksel olarak fark görülmemiştir. İnternet bağımlısı olma açısından erkeklerin kızlardan yaklaşık 1.5 kat daha fazla risk taşıdığı görülmüştür. $p < 0.05$ (Tablo 1).

Örneklem grubunun ailelerinin aylık gelirlerine bakıldığında grubun %23.2'sinin ailesinin aylık gelirinin 800 ytl ve altı ve %32'sinin ailesinin aylık gelirinin 1700 ytl ve üstü olduğu görülmüştür. Madde kullandığı görülen grubun %51.9'unun ailesinin aylık geliri 1700 ytl ve üstü, İnternet bağımlısı olduğunu görülen grubun %18.6'sının ailesinin aylık geliri 800 ytl ve altı; %36.8'inin ailesinin aylık geliri 1700 ytl ve üstü olarak bulunmuştur.

Örneklem grubunun %78.7'si haftada 250 ytl ve altında para harcadıklarını bildirmişlerdir. Haftada 1000 ytl ve üstünde para harcadığını bildirenler grubun %0.5'ini oluşturmaktadır. İnternet bağımlısı olduğunu tespit edilen grubun %76.8'inin haftada 250 ytl ve altında para harcadığı görülmektedir.

Örneklem grubuna okul başarıları hakkında soru sorulduğunda %32.2'si orta, %44'ü iyi derecede akademik başarı sahibi olduğunu bildirmiştir. İnternet bağımlısı olduğunu görülen grubun %34.1'inin orta derecede akademik başarı, %40.8'inin iyi derecede akademik başarı olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Örneklem grubuna İnternete bağlandıkları yer sorulduğunda %50.4'ünün evden, %17.9'unun İnternet kafeden bağlandığını bulunmuştur. İnternet bağımlısı olduğunu görülen grubun %56.4'ünün evden, %14.2'sinin işten ve İnternet kafeden İnternete bağlandığını bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile İnternete bağlanan yer arasında ki-kare bakıldığında aralarındaki ilişki istatistiksel olarak çok anlamlı bulunmuştur (Tablo 3).

Araştırmaya katılan örneklem grubuna İnternet ve bilgisayar kullanım özellikleri ile ilgili 21 adet soru sorulmuştur. Bu sorular: planladığınızdan daha uzun süre İnternette kaldığınız oluyor mu? İnternette çok zaman geçirdiğinizden dolayı ev işlerini ve ev halkını ihmal ediyor musunuz? Partneriniz ile cinsel yakınlık yerine İnternette cinsel uyarılma yaşamayı tercih ediyor musunuz? İnternet üzerinden diğer kullanıcılar ile yeni ilişkilere başlıyor musunuz? Hayatınızdaki kişiler İnternette geçirdiğiniz zamandan şikâyet ediyorlar mı? İnternet fazla zaman ayırdığınızdan dolayı notlarınız ya da ödevleriniz aksıyor mu? Yapılacak başka işler olmasına rağmen sürekli elektronik postalarını kontrol ediyor musunuz? İş verimi ya da performansları İnternet kullanımı nedeni ile düşmekte mi?, İnternette geçirdikleri zaman sorulduğunda savunmacı oluyor musunuz? İnternette geçirdikleri süreyi saklıyor musunuz? Yaşamlarındaki kaygılardan ve sorunlardan İnternet vasıtası ile kaçıyor musunuz? İnternete girmeyi hayal ediyor musunuz? İnternetsiz hayatın boş ve sıkıcı olduğunu düşünüyor musunuz? İnternete

iken birisi sizi rahatsız ederse ona kızıyor musunuz? İnternet nedeni ile gece uykusuz kaldığınız oluyor mu? Günlük işlerinizi yaparken İnternet kullanmayı hayal ediyor musunuz? İnternet bağlantınızı devamlı bir dakika daha diyerek uzatıyor musunuz? İnternette geçirdiğiniz zamanı kısaltmayı deneyip başarısız oldunuz mu? İnternette geçirdiğiniz zamanı saklıyor musunuz? Dışarıda zaman geçirmek yerine İnternette zaman geçirmeyi tercih eder misiniz? İnternette olmadığınız zaman keyifsiz, hırçın oluyor musunuz? şeklindedir.

Örneklem grubuna planladıklarından daha uzun süre İnternette kalıp kalmadıkları sorulduğunda %31.5'isıksıkcevabınıvermiştir.İnternettegeçirdikleri zamandan dolayı okul, iş, arkadaş ve evlerini sık sık ihmal ettiklerini söyleyenler grubun %10.3'ünü oluşturmaktadır. Partneri ile cinsel birliktelik yerine İnternet üzerinden cinsel uyarılma yaşamayı grubun % 82.2'sinin hiç tercih etmediği görülmüştür.

Grubun %1.7'sinin her zaman İnternet üzerinden yeni ilişkilere başladıkları görülmektedir. Grubun %29.5'inin İnternette geçirdikleri süreden dolayı hayatlarında bulunan insanlardan nadiren de olsa şikâyet aldıkları görülmektedir. Grubun %5.7'sinin İnternette geçirdikleri zaman nedeni ile ödevlerini sık sık aksattıkları görülmüştür.

Grubun %16.2'sinin sık sık elektronik postalarını kontrol ettiklerini görülmüştür. Grubun %53'ünün İnternet kullanımları nedeni ile iş verimlerinin hiç düşmediği bulunmuştur. Grubun %7.3'ünün İnternette geçirdikleri süre kendilerine sorulduğunda sık sık savunmacı oldukları görülmektedir. Grubun %62.7'sinin İnternette geçirdikleri süreyi hiç saklamadıkları görülmektedir.

Grubun %8.8'inin İnterneti günlük hayat sıkıntılarından kaçmak için sık sık ve her zaman kullandıkları görülmüştür. Grubun %10'unun ara sıra İnternete girmeyi hayal ettikleri bulunmuştur. Grubun %50.8'inin İnternete girmedikleri zaman hiç depresif olmadıkları görülmektedir.

Grubun %15.2'sinin ara sıra da olsa İnternette iken rahatsız edildiklerinde öfkelenedikleri görülmüştür. Grubun %11.7'sinin sık sık İnternet kullanımı nedeni ile uykusuz kaldıkları bulunmuştur. Grubun %2.8'inin günlük işlerini yaparken İnterneti kullanmayı sık sık hayal ettikleri görülmektedir.

Grubun %12.3'ünün İnterneti kullanırken sadece bir dakika diyerek sık sık İnternette kaldıkları süreyi uzattıkları bulunmuştur. Grubun %1.8'inin İnternette geçirdikleri süreyi kısaltmayı deneyip başarısız oldukları görülmüştür.

Grubun %75.5'inin hiç bir zaman İnternette geçirdikleri süreyi saklamadıkları görülmektedir. Grubun %3.8'inin sık sık başkaları ile vakit geçirmek yerine İnternette vakit geçirmeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Grubun %80.3'ünün İnternette olmadığı zaman hiç bir şekilde hırçın ya da keyifsiz olmadıkları görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 1: Cinsiyet, yaş, doğum yerine göre dağılım

	Genel		İnternet	
	N	%	Bağımlı değil %	Bağımlı %
Cinsiyet*				
Kız	346	57.7	61.7	55.1
Erkek	254	42.3	38.3	44.9
Yaş**				
18-22 yaş	462	77	75.7	77.8
23-25 yaş	88	14.7	14.3	14.9
26-28 yaş	50	8.3	10.0	7.3
Doğum Yeri***				
Marmara	298	49.7	45.7	52.2
Ege	42	7.0	7.0	7.0
Akdeniz	53	8.8	5.7	3.8
Karadeniz	27	4.5	10.0	8.1
Orta/Güney/Doğu Anadolu	155	25.9	28.3	24.3
Diğer	25	4.2	3.5	4.6

*(X²: 2,53 df: 1, p: 0. 111)

** (X²: 1,35 df: 2, p: 0. 507)

*** (X²: 6,57 df: 7, p: 0. 474)

Tablo 2: Ailenin aylık geliri, Haftada harcanan para, okul başarısına göre dağılım

	Genel		İnternet	
	N	%	Bağımlı değil %	Bağımlı %
Ailenin Aylık Geliri*				
800 ytl altı	139	23,2	30,4	18,6
800-1000 ytl altı	85	14,2	15,7	13,2
1000-1250 ytl	104	17,3	17,0	17,6
1250-1700 ytl	80	17,3	12,6	13,8
1700 ytl üstü	192	32,0	24,3	36,8
Haftada Harcanan Para**				
250 ytl altı	472	78,7	81,7	76,8
250-500 ytl	93	15,5	12,6	17,3
500-750 ytl	25	4,2	5,2	3,5
750-1000 ytl	7	1,2	0,4	1,6
1000 ytl üstü	3	0,5	-	0,8
Okul Başarısı***				
Kötü	58	9,7	8,7	10,3
Orta	193	32,2	29,1	34,1
İyi	264	44,0	49,1	40,8
Çok İyi	85	14,2	13,0	14,2

*(X²: 16,08 df: 4, p: 0. 003)

** (X²: 7,02 df: 4, p: 0. 135)

*** (X²: 3,99 df: 3, p: 0. 262)

Tablo 3: İnternete Bağlanılan Yer

	Genel		İnternet	
	N	%	Bağımlı değil %	Bağımlı %
Ev	301	50.4	40.9	56.4
Okul	97	16.2	20.9	13.4
İş	78	13.1	11.3	14.2
İnternet Kafe	107	17.9	23.9	14.2
Diğer	14	2.3	3.0	1.9

(X²:20,84 df:4, p:0.000) 2

Tablo 4: İnternete Kullanım Özellikleri Soru Dökümü

	Genel			Genek	
	N	%		N	%
Planlanandan Uzun İnternette Kalmak¹			İnternete Girmeyi Hayal Etme¹²		
Hiç	51	8.5	Hiç	394	65.7
Nadiren	110	18.3	Nadiren	121	20.2
Ara sıra	186	31.0	Ara sıra	60	10.0
Sık sık	189	31.5	Sık sık	16	2.7
Her zaman	64	10.7	Her zaman	9	1.5
İnternet Nedeni ile Ev-İş-Arkadaş-Okul İhmal²			İnternetsiz Depresif Olma¹³		
Hiç	195	32.5	Hiç	305	50.8
Nadiren	182	30.3	Nadiren	149	24.8
Ara sıra	127	21.2	Ara sıra	95	15.8
Sık sık	62	10.3	Sık sık	34	5.7
Her zaman	34	5.7	Her zaman	17	2.8
İnternette Cinsel Uyarılma³			İnternette Rahatsız Edildiğinde Kızma-Öfkelenme¹⁴		
Hiç	493	82.2	Hiç	285	47.5
Nadiren	55	9.2	Nadiren	174	29.0
Ara sıra	34	5.7	Ara sıra	91	15.2
Sık sık	10	1.7	Sık sık	29	4.8
Her zaman	8	1.3	Her zaman	21	3.5
İnternette İlişki⁴			İnternet Nedeni ile Uykusuz Kalma¹⁵		
Hiç	355	59.2	Hiç	204	34.0
Nadiren	152	25.3	Nadiren	160	26.7
Ara sıra	62	10.3	Ara sıra	120	20.0
Sık sık	21	3.5	Sık sık	70	11.7
Her zaman	10	1.7	Her zaman	46	7.7
İnternette Geçirilen Süreden Şikâyet Alma⁵			Günlük İşlerde İnterneti Kullanma Hayali¹⁶		
Hiç	291	48.5	Hiç	464	77.3
Nadiren	177	29.5	Nadiren	79	13.2
Ara sıra	79	13.2	Ara sıra	28	4.7
Sık sık	36	6.0	Sık sık	17	2.8
Her zaman	17	2.8	Her zaman	12	2.0
Ödevleri Aksatma⁶			Sadece Bir Dakika Diye Kalınan Süreyi Uzatma¹⁷		
Hiç	329	54.8	Hiç	171	28.5
Nadiren	147	24.5	Nadiren	207	34.5
Ara sıra	71	11.8	Ara sıra	116	19.3
Sık sık	34	5.7	Sık sık	74	12.3
Her zaman	19	3.2	Her zaman	32	5.3
Gerekmediği Halde E-Posta Kontrolü⁷			İnternette Geçen Zamanı Kısaltmayı Denemek Başarısız Olma¹⁸		
Hiç	189	31.5	Hiç	346	57.7
Nadiren	158	26.3	Nadiren	146	24.3
Ara sıra	108	18.0	Ara sıra	53	8.8
Sık sık	97	16.2	Sık sık	44	7.3
Her zaman	48	8.0	Her zaman	11	1.8
İş Verimin Olumsuz Etkilenmesi⁸			İnternette Geçirilen Zamanı Saklamak¹⁹		
Hiç	318	53.0	Hiç	453	75.5
Nadiren	161	26.8	Nadiren	91	15.2
Ara sıra	75	12.5	Ara sıra	38	6.3
Sık sık	27	4.5	Sık sık	10	1.7
Her zaman	19	3.2	Her zaman	8	1.3
Süre Hakkında Savunmacı Olma⁹			Başkaları İle Vakit Geçirmek Yerine İnterneti Tercih Etme²⁰		
Hiç	288	48.0	Hiç	389	64.8
Nadiren	148	24.7	Nadiren	134	22.3
Ara sıra	88	14.7	Ara sıra	46	7.7
Sık sık	44	7.3	Sık sık	23	3.8
Her zaman	32	5.3	Her zaman	8	1.3
Süreyi Saklama¹⁰			İnternette Olmadığında Keyifsiz-Hırçın Olma²¹		
Hiç	376	62.7	Hiç	482	80.3
Nadiren	139	23.2	Nadiren	72	12.0
Ara sıra	59	9.8	Ara sıra	24	4.0
Sık sık	17	2.8	Sık sık	11	1.8
Her zaman	9	1.5	Her zaman	11	1.8
Kayıtlardan İnternet Vasıtası İle Kaçma¹¹					
Hiç	300	50.0			
Nadiren	165	27.5			
Ara sıra	82	13.7			
Sık sık	36	6.0			
Her zaman	17	2.8			

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı İstanbul'da yaşayan 18-28 yaş arası üniversite öğrencilerinin İnternet kullanım alışkanlıklarının ve İnternet bağımlılığının araştırılmasıdır.

Çalışmamızda İnternet bağımlıların ailelerinin gelirlerine bakıldığında %36.8'inin ailesinin aylık gelirinin 1700 ytl ve üstü olduğu görülmektedir. Aynı grubun okul başarılarına bakıldığında kendi okul başarılarını orta olarak değerlendirenler %34.1'dir. Literatürde böyle bir araştırma bulunmadığından elde edilen veriyi karşılaştırma olanağımız olmamaktadır. Fakat İnternet ve bilgisayar kullanımının getirdiği mali yük düşünüldüğünde bu oranın şaşırtıcı olmadığı düşünülmektedir.

Wahid ve arkadaşlarının 2006 yılında yaptıkları araştırmada Endonezya'da İnternete bağlanan yerlere bakıldığında kullanıcıların %75'i İnternete İnternet kafelerden bağlandıklarını bildirmişleridir. Bizim çalışmamızda örneklemin %17.9'u İnternete İnternet kafeden bağlanmaktadır. Literatür ile aradaki bu bulgu farkı örneklemin seçiminden kaynaklanmaktadır. Çalışmamızdaki örneklemin üniversite öğrencileri olması nedeni ile üniversite kütüphanelerinden İnternete daha kolay ulaşım sağladıkları dolayısı ile İnternet kafeye gitme oranının düşük olduğu düşünülmektedir (24).

Shapira ve arkadaşlarının 2000 yılında yaptığı araştırmada 11 erkek ve 9 kadın örneklem grubu olarak seçilmiştir. Örneklemin yaş aralığı 36.0 ± 12.0 'tür. Bu örneklem büyüklüğü çalışmamızda ele aldığımız 18-28 yaş aralığı ile benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılanların %40'ı aşırı İnternet kullanımı ile ilgili problem yaşadığını söylemiştir. İnternet bağımlısı olduğunu söyleyen grup 33.3 ± 12.2 yaş aralığındadır. Bu yaş aralığı bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Bu yaş aralığı araştırmamızdaki 18-22 yaş aralığına girmektedir. Bu yaş aralığında İnternet bağımlısı olduğu görülenler grubun %77.8'ini oluşturmaktadır. Bulguların oranlarının benzerlik göstermeme nedeninin örneklem farklılığı olduğu düşünülmektedir (25).

Odabaşoğlu ve arkadaşları tarafından 2007 yılında İnternet bağımlılığı problemi ile tedavi görmekte olan on olgu hakkında yapılmış olan çalışmada olguların yaş aralıklarının 12-14-15-16-17 olduğu görülmektedir. Olguların cinsiyetlerine bakıldığında dokuz tanesi erkek, bir tanesi kızdır. Araştırmalar arasındaki farklılıkların örneklem ve yaş grupları farkından kaynaklandığı görülmektedir. Bu çalışma ileriki dönemlerde devam eden İnternet bağımlılığının bizim çalışmamızdaki popülasyona yansımaları hakkında bilgi vermek ve ışık tutmak açısından önem taşımaktadır (26).

Yenilmez ve arkadaşlarının 2003 yılında yaptıkları 300 kişilik üniversite öğrencilerini kapsayan çalışmada İnternet bağımlılığı kriterlerini karşılayanlar grubunun %31.2'sini oluşturmaktadır. Yenilmez ve arkadaşları örneklemelerinin İnternete kolay ulaşan ve esnek zaman sahibi kişiler olduklarını düşünmektedirler. Bizim çalışmamızda 600 kişilik örneklem büyüklüğünün %77.8'ini İnternet bağımlılığı kriterlerini karşılığı görülmektedir. Her iki çalışmanın üniversite öğrencileri üstünde yapılmış olması benzer yönlerini teşkil etmektedir. İnternet bağımlılığı kriterlerini karşılama yüzdelerinin farklılığının çalışmaların yapıldığı zaman diliminin ve örneklem büyüklüklerinin farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı çalışmada erkeklerde bağımlılık oranı kadınlara göre 3 kat daha fazla bulunmuştur. Bizim çalışmamızda İnternet bağımlısı olma açısından erkeklerin kızlardan yaklaşık 1.5 kat daha fazla risk taşıdığı görülmüştür. (27)

Köroğlu ve arkadaşları İnternet bağımlılığının başka bir psikiyatrik bozukluk ile komorbiditesi hakkında yaptıkları çalışmada problemlı İnternet kullanımının başka psikiyatrik hastalıklar ile birlikte görülmeye başlayan bir durum olduğu ve psikiyatrik hastalık tanısı ve tedavisi sırasında problemlı İnternet kullanımının göz ardı edilmemesi gerektiğinin üstünde durmuştur. Çalışmalar arasında içerik olarak bir benzerlik bulunmakla birlikte İnternet bağımlılığı ya da problemlı İnternet kullanımına dikkat edilmesi gerektiği noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir (28).

Çalışmamızda İnternet bağımlılığı açısından erkeklerin kızlardan 1.5 kat daha fazla risk altında oldukları görülmüştür. Li ve arkadaşlarının 2004 yılında yaptıkları çalışma Tayvan'da okuyan üniversite öğrencilerinin İnternet bağımlılıklarını ölçmüştür. Çalışmada erkeklerin kızlardan daha uzun süre İnternette kaldıkları ve İnternet bağımlısı oldukları ortaya çıkmıştır. Aynı araştırmada İnterneti kötüye kullanmak ve İnternet bağımlısı olmak arasında yüksek korelasyonlu bir ilişki bulunmuştur. Araştırmamızın bulguları bu araştırma ile benzerlik göstermektedir (29).

Yang ve arkadaşlarının 2004 yılında yaptıkları çalışma Tayvan liselerinde bulunan İnternet bağımlısı ergenleri İnternet bağımlısı olmayan ergenler ile karşılaştırmayı amaçlamıştır. Young'ın 1996 yılında geliştirdiği İnternet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Bizim çalışmamızda da aynı ölçek Türkiye şartlarına uygun hale getirilmiş ve kullanılmıştır. Yaptıkları çalışmada örneklem büyüklüğü 1708'dir. Bunların %13.8'inin İnternet bağımlısı olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada İnternet bağımlıların bağımlı olmayanlardan ortalama olarak iki kat daha fazla İnternette kaldıkları

ve risk altında oldukları bulunmuştu. Bu bulgular bizim çalışma bulgularımızı desteklemektedir (30).

Lin'in 2002 yılında Tayvan'da yaptığı çalışmanın örneklemini 7053 lise öğrencisidir. Bunların arasında 88 kişi internet bağımlısı olarak ayrılmıştır. Bizim çalışmamızda örneklem büyüklüğü 600 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır ve internet bağımlısı olanlar grubun %77.8'dir. Bulgular arasındaki fark şöyle açıklana bilinir: Çalışmaların yapıldığı yılların, yaş aralıklarının ve örneklem büyüklüklerinin sosyodemografik özelliklerinin farklılığı araştırma verilerini etkilemiştir (31).

Caplan'ın 2002 yılında yaptığı çalışmada internet bağımlılığı ve psikososyal gelişim arasında yüksek korelasyonlu bir ilişki bulunmuştur. Aynı çalışmada internet bağımlılarının çoklukla yalnızlık duyguları ve ilişki kurma sorunları nedeni ile internet kullanmaya başladıklarını görülmüştür. Wang'ın 2001 yılında yaptığı çalışmada Avustralyalı 217 üniversite öğrencisi örneklem grubu olarak seçilmiştir. İnternet bağımlılığı ve psikososyal gelişim arasında yüksek korelasyonlu bir ilişki bulunmuştur. Bizim çalışmamızda örneklem grubunun %8.8'i kaygılarından internet vasıtası ile kaçtığını bildirmiştir. Bu açıdan araştırmamızın sonuçlarının literatür ile uyumlu olduğu düşünülmektedir (32, 33).

Treuer ve arkadaşlarının 2001 yılında yaptıkları çalışmada örneklem büyüklüğü 212 internet kullanıcısından oluşmaktadır. Bunların %82'si internette olmadığı zaman internete girmeyi hayal ettiğini, %92'si internetsiz bir hayatın boş ve depresif bir hayat olacağını düşündüklerini söylemişlerdir. Bizim çalışmamızda örneklem %4.2'si internette olmadığı zaman internete girmeyi hayal ettiğini, % 8.5'i internetsiz bir hayatın boş ve depresif bir hayat olacağını düşündüklerini söylemiştir. Treuer ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada internet bağımlılığı kriterlerine verilen cevapların oranları bizim çalışmadan daha fazladır. Bu noktada araştırmaya katılan kişilerin kişisel özellikleri olabileceği düşünülmektedir (34).

Chou ve Hsiao'nun 2000 yılında Tayvan'da 12 üniversite ve kolejdeki 910 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada Brenner'in ("Internet-Related Addictive Behavior Inventory")(IRABI) doğru yanlış tipindeki ölçeğini 4'lü likert çevirerek adapte etmişler, Young'ın 9 adet internet bağımlılık sorusunu da D/Y (Doğru/Yanlış) şeklinde ikinci bölümde kullanmışlardır. Ölçekten en yüksek puanı alan %10'luk (110 ve üstü) dilimdekiler ve soru listesinde beş ve daha fazla evet yanıtı verenler seçilerek toplam 54 kişi (%6) bağımlı olarak belirlenmiştir. Bu grubun internet kullanım oranı haftada 20-25 saat iken, diğerleri 5-10 saat kullandıklarını belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda da internet

bağımlısı olduğunu söyleyenler %77.8'dir (35).

Literatür taramasında internet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanıcıların sosyodemografik özelliklerine bakılmadığı fark edilmiştir. Çalışmamızda katılımcıların doğum yerlerine bakıldığında %48.6'sı Marmara Bölgesi doğumlu, %27.1'si Orta Anadolu, Güney Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesi doğumludur. Örneklem olarak İstanbul ilinde bulunan üniversiteler seçildiği için Marmara Bölgesi doğumu öğrencilerin fazla olduğu düşünülmektedir. İkinci sırada olan Doğu Anadolu, Orta Anadolu, Güney Anadolu Bölgelerinin hem üniversite okumak için hem de çalışmak için dışarıya göç verdiği düşünüldüğünde bu oranlar tutarlıdır.

Morahan-Martin ve Schumacher'in 2000 yılında 277 üniversite öğrencisinde patolojik internet kullanımı (PİK) olarak adlandırdıkları davranışı incelemişlerdir. Bağımlı olarak değerlendirilen kullanıcıların haftada ortalama 8.48 saat nete bağlı kaldıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu kişiler UCLA Yalnızlık ölçeğine göre daha yalnız kişiler olarak bulunmuşlardır. Örneklem %63.6'sı internette geçirdikleri süreyi sakladıkları, % 22.7'si internet kullanımı neden ile işte, okulda, arkadaşları ile ya da evde problem yaşadıkları bulunmuştur. Bizim araştırmamızda internette geçirdiği süreyi sakladığını söyleyenler grubun %4.3'ünü, internet kullanımı nedeni ile evde, işte, okulda ya da arkadaşları ile problem yaşadığını söyleyenler grubun %16'sını oluşturmaktadır. Çalışmamızın bulguları literatür ile farklıdır. Bu farkın örneklem seçimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir (36).

Armstrong ve arkadaşlarının 2000 yılında yaptıkları aşırı internet kullanımı araştırmasında 52 kişilik bir örneklem büyüklüğü vardır. Örneklem grubunun yaş aralığı 25-30 yaş arasındadır. Bizim çalışmamıza en yakın yaş aralığı bu çalışmadadır. Çalışmalarında uyguladıkları anketin cronbach alfasına bakıldığında 0.87'dir. Bizim çalışmamızda anketin cronbach alfası 0.87'dir. Çalışmamızın Cronbach alfa oranları literatürdeki ile bire bir aynıdır (37).

Scherer ve Bost'un yaptıkları araştırmada internet kullanımı açısından 531 öğrenci incelemiş; madde istismarı ve bağımlılığı belirtilerine paralel 10 klinik belirtiyi içeren bir kontrol listesi (checklist) geliştirmişlerdir. Üç ya da daha fazla belirtiyi işaretleyenler "internet bağımlısı" olarak sınıflandırılmışlardır. Araştırmalarında elde edilen sonuçlara göre, internette harcanan süre haftada ortalama 8.1 saat olarak bulunmuştur. Örneklem % 13'ü internet kullanımının akademik çalışmalarını, profesyonel performanslarını ya da sosyal yaşamlarını etkilediğini, % 2'si ise internetin yaşamlarına olumsuz etkisi olduğunu algıladıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma biçimine benzer

şekilde yaptığımız araştırmada örneklemin % 15.8'i İnternet kullanımının akademik çalışmalarını, profesyonel performanslarını ya da sosyal yaşamlarını etkilediğini söylemişlerdir. Araştırma bulguları literatür ile benzerlik göstermektedir (3).

Yapılan çalışmaların bir standardizasyonu olmaması ve durumun kesin bir tanımı üzerinde hem fikir olunamaması bu araştırmada da sınırlılıklardan bir tanesi olmuştur. Sübjektif verilere dayanarak yani dağıtılan anketleri doğru cevaplar verdiklerini düşünerek bu araştırmayı yorumlamak araştırma açısından başka bir sınırlılık oluşturmaktadır.

SONUÇ

İnternet global biçimde kullanılan bir bilgilendirme kaynağıdır. Bilgisayar teknolojisinin olumlu kullanımı yanı sıra olumsuz kullanım alanları da mevcuttur. İnternet bağımlılığı İnternet kullanımının hayatın mutlak akışında problem yarattığı, İnternetin kontrol dışı kullanıldığını tanımlayan bir terimdir.

Günlük hayatta, İnterneti kullanan kişi sayısı her geçen gün artmaktadır. 1993 yılında, dünya çapında İnternet kullanıcılarının sayısı 900.000 iken, 2000 yılında bu sayı 304 milyona, Şubat 2002'de 544.2 milyona, 2004 yılı sonunda 934 milyona ulaşmıştır. 2005 yılı sonunda dünyadaki İnternet kullanıcı sayısı 1.07 milyara ulaşmış ve 2007'de de 1.35 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında ülkemizde sosyal hayatı etkilemeye başlayan İnternetin, başta çocuklar ve gençler olmak üzere nüfusun büyük çoğunluğunu etkisi altına aldığı görülmektedir. Aileler, genç ve çocuklarının daha iyi yetişmesi adına bilgisayar ve İnternet kullanımını eğitim amaçlı olarak desteklemektedir. Fakat ailelerin birçoğunun kontrolsüz bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda yeterince bilinçli olmadıkları görülmektedir.

Bilgi teknolojilerini doğru kullanmaya henüz hazır olmayan çocuklar, karşılaştıkları karmaşık bilgileri nasıl değerlendireceklerini bilememektedir. Bu durum onların duygu, bilinç ve davranış düzeyinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Dolayısıyla bu konuda ailenin denetimi ve takibi çok önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu nedenle, sorunun bir bütün olarak ele alınması, analiz edilmesi ve toplumun geleceği adına sosyal bir çöküntünün yaşanmaması için etkin tedbirler alınması büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

1- Bilgisayar ve Teknoloji Rehberi. http://www.bilisimterimleri.com/bilgisayar_bilgisi/bilgi/12.html. 2007.

2- Joinson AN. Understanding The Psychology Of Internet Behaviour: Virtual Words, Real Lives. Palgrave Macmillan Press, 2003.

3- Griffiths M. Internet Addiction: Fact Or Fiction? The Psychologist. 1999; 12: 246-250.

4- Young KS. Internet Addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder. CybergPsychology And Behavior, 1998; 1: 395-401.

5- Young KS. Internet Addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder. <http://www.netaddiction.com/articals/newdisorder.htm>. 1996

6- Rachlin H. Why Do People Gamble And Keep Gambling Despite Heavy Losses? Psychological Science, 1990; 1: 294-297.

7- Walker MB. Some Problems With The Concept Of "Gambling Addiction": Should Theories Of Addiction Be Generalized To Include Excessive Gambling? Journal Of Gambling Behavior, 1989; 5: 179-200.

8- Griffiths MD. Technological Addiction. Clinical psychology Forum, 1995; 76: 14-19.

9- Griffiths MD. Internet "Addiction": An Issue For Clinical Psychology? Clinical Psychology Forum, 1996; 97: 32-36.

10- Keepers GA. Pathological Preoccupation With Video Games. Journal Of The American Academy Of Child And Adolescent Psychiatry, 1990; 29: 49-50.

11- Shotton M. The Cost Benefits Of "Computer Addiction." Behavior and Information Technology, 1991; 10: 219-230.

12- Winn M. The Plug- In Drug, Harmondsworth. Penguin, 1985.

13- Murero M. E-Life: Internet Effects On The Individual And Social Change. Unpublished Master Thesis. University Of Buffalo, 2001.

14- Young K. Internet Addiction: Symptoms, Evaluations And Treatment. University Of Pittsburg At Bradford. <http://www.netaddiction.com>. 1999.

15- Young K, Suler J. Intervention For Pathological And Deviant Behavior Within an Online Community. <http://www.netaddiction.com>. 2003.

16- Lukoff D. Navigating The Mental Health Internet. www.virtualcs.com/nmhi/lesson6_1.html. 2003.

17- Durndell A, Hagg Z. Computer Self Efficacy, Computer Anxiety, Attitudes Towards The Internet And Reported Experience With The Internet, By Gender, In An East European Sample. Computer In Human Behavior, 2002; 18: 521-535.

18- Morris M, Ogan C. The Internet As Mass Medium. Journal Of Communication, 1996; 46: 39-49.

19- Di Maggio P, Hargittai E, Neuman R, Robinson

- J. Social Impactions Of The Internet. Annual Review Of Sociology, 2001; 27: 307-336.
- 20- Rettie R. An Exploration Of Flow During Internet Use. Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy, 2001; 11: 103-113.
- 21- Rubin AM. The Uses and Gratifications Perspective Of Media Effects. In J. Bryant And D. Zillmann (Eds.), Media Effects: Advances In Theory and Research (2nd ed: 525-548). 2002. Mahwah, N.J: Erlbaum.
- 22- Taylor, DSE. Application Of The Uses And Dependency Model Of Mass Communication To Development Communication In The Wester Area Of Sierra Leone. Dissertation Abstract International, 1991; 52, 4134A.
- 23- Öztürk Ö, Odabaşoğlu G, Eraslan D, Genç Y, Kalyoncu ÖA. İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi. Bağımlılık Dergisi, 2007;8:36-41.
- 24- Wahid F, Furuholt B, Kristiansen S. Internet For Development? Patterns Of Use Among Internet Café Customers In Indonesia. Sega Publication, 2006.
- 25- Shapira NA, Goldsmith TD, KeckJr PE, Khosla UM, McElroy SL. Psyciatric Features Of Individuals With Problematic Internet Use. Journal Of Affective Disorders, 2000; 57: 267-272.
- 26- Odabaşoğlu G, Öztürk Ö, Genç Y, Pektaş Ö. On Olguluk Bir Seri İle İnternet Bağımlılığı Klinik Görünümleri. Bağımlılık Dergisi, 2007; 8: 46-51.
- 27- Yenilmez Ç, Alkan Ş, Özdemir F, Yılmaz G, Karasu U, Erkaya H, Demirüstü C. Bir Grup Üniversite Öğrencisinde İnternet Bağımlılığı ve Sanal Seks İlişkisi. 39. Ulusal Psikiyatri Kongresi. Kongre Bildirileri Özet Kitabı. 14-19 Ekim 2003. Antalya.
- 28- Köroğlu G, Öztürk Ö, Tellioğlu N, Genç Y, Mırsal H, Beyazyürek M. Problemlı İnternet Kullanımıyla Başvuran İki Uçlu Bir Hasta Nedeniyle Psikiyatrik Ek Tanı Tartışması: Olgu Sunumu. Bağımlılık Dergisi, 2006; 7: 150-154.
- 29- Li SM, Chung TM. Internet Function And Internet Addictive Behavior. Computers In Human Behavior., 2004.
- 30- Yang SC, Tung CJ. Comparison Of Internet Addicts And Non-Addicts In Taiwanese High School. Computers In Human Behavior, 2004.
- 31- Lin SS, Tsai C. Sensation Seeking and Internet Dependence Of Taiwanese High School Adolescents. Computer In Human Behavior, 2002;18: 411-426.
- 32- Caplan SE. Problematic Internet Use And Psychosocial Well-being: Development Of A Theory-Based Cognitive-Behavioral Measurement Instrument. Computers In Human Behavior, 2002;18: 553-575.
- 33- Wang W. Internet Dependence And Psychosocial Maturity Among College Students. International Journal Of Human Computer Studies, 2001; 55: 919-938.
- 34- Treuer T, Fabian Z, Füredi J. Internet Addiction Associated With Features Of Impulse Control Disorder: Is It A Real Psychiatric Disorder? Journal Of Affective Disorders, 2001; 66: 283.
- 35- Chou C, Hsiao M. Internet Addiction, Usage, Gratification and Pleasure, Experience: The Taiwan College Students' Case. Computer And Education, 2000; 35: 65-80.
- 36- Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence And Correlates Of Pathological Internet Use Among College Students. Computers In Human Behavior, 2000; 16: 13-29.
- 37- Armstrong L, Phillips JG, Saling LL. Potential Determinants Of Heavier Internet Usage. International Journal of Human Computer Studies, 2000; 53: 573-550.